

Andalusdan soltana ýazylan perýatly setirler şu güne köp zady gürrüň berýär

Category: Kitapcy,Sözler,Taryhy makalalar

написано kitapcy | 26 января, 2025

Andalusdan soltana ýazylan perýatly setirler şu güne köp zady gürrüň berýär ANDALUSDAN SOLTANA ÝAZYLAN PERÝATLY SETIRLER ŞU GÜNE KÖP ZADY GÜRRÜŇ BERÝÄR

«Asgyn düşdük, ýerlerimize girdiler»

[Andalusyň basylyp alynyşynyň şekillendirilişi](#)

Ýatan ýeri ýagty bolmuş professor Azmi Üçsel mugallymymyzyň çeper edebiyata peşgeş beren «Andalus» atly şygyry bar.

Osmanly patyşasy Beýazit II-ä ýüzlenilip ýazylan bu beýitler şu gunki gün başdan geçirýän kösençlikleri we şol muslimanlar bilen bile jöhitleriň başdan geçiriren birgiden kösençligi hakda köp zady gürrüň berýär.

Ilki bilen bu barada bilmeýänlere gaýtadan aýdyp geçeliň.

Andalus

1492-nji ýyl we Kastiliýanyň korolewasy Izabella I diýlende, köp kişiniň ýadyna jomartlygy we Hristofor Kolumbyň müşakgatly syáhatyna eden kömegini düşse gerek.

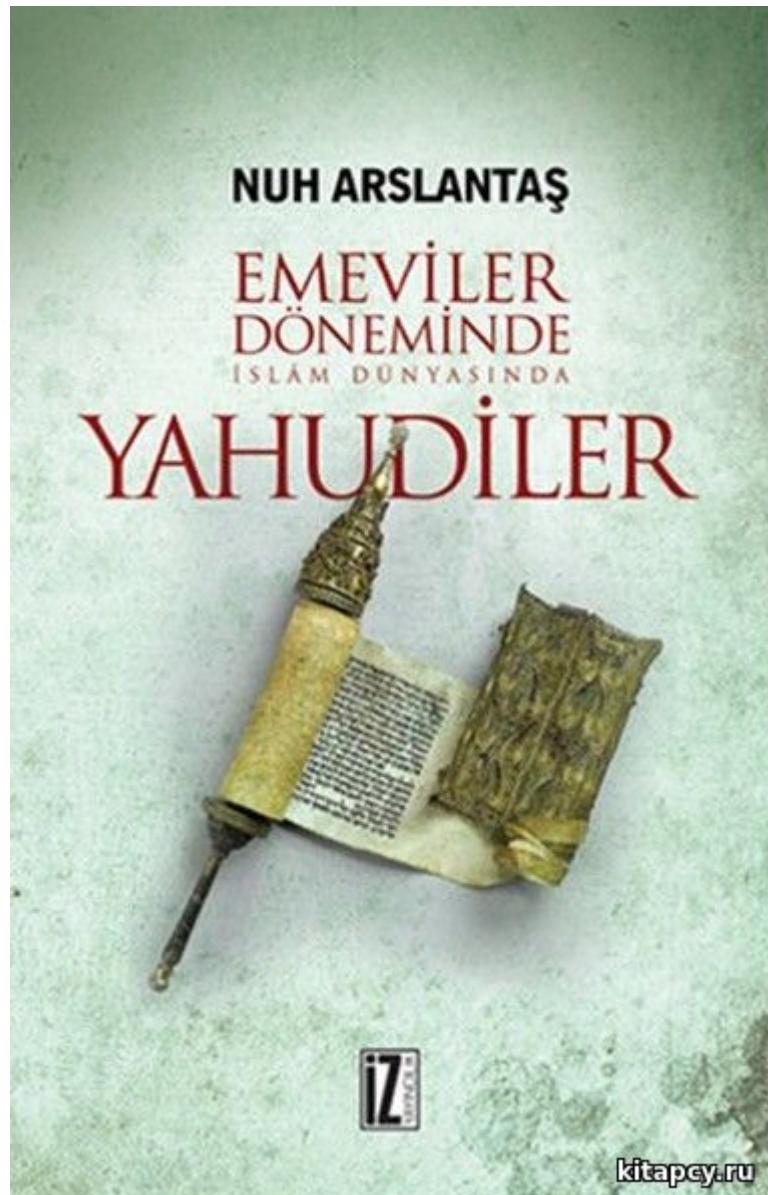
Kolumbyň Angliýa, Wenesiýa, Genuýa köşklerine eden ýüztutmalary ret edilipdir, emma Izabellanyň oña eden kömekleri arkaly Atlantik okeany aşyp Hindistana barmagy maksat edinen agyr ýolagçylyga başlapdyr.

Kolumb 100 güne çemesi wagt geçenden soň Hindistana barandyryn öydüp, Amerika yklymynyň üstünden barypdyr, ol häzirki Kubanyň kenarlaryna baryp ýetipdir.

Kolumbyň açыsy İspaniýany dünýäniň iň uly kolonial ýurduna öwürdi, emma adamzat taryhy taýdan möhüm ähmiýete eýe bu açыş ýerli amerikalylara garşıy girişiljek gyrgynçylygynyam başlangyjy boldy.

İspanlaryň Amerika yklymynda eden gyrgynçylygynyň dünýä taryhynda deňesdirer ýalysy ýokdy, emma ispanlar dünýäniň aňry ujunda diňe millionlarça indeýi gylyçdan geçiribem oñmandy.

Edil şol ýyllar adamzat taryhynyň gören iň ajaýyp medeni imperatorlyklarynyň biri bolan Andalusda ýasaýan ýüz müňlerçe musulman we jöhit ispanlaryň wagşyçylygyna duçar boldy.

Andalusdaky gyrgynçylyga garşı Hydryr ata bolup ýetişjek we jöhitleri uly gyrgynçykykdan halas etjek ýurdam ýene Osmanly imperiýasy bolupdy.

Gündelik syýasy çekişmeler bilen Ysraýyl döwletiniň warwarlygyny bir ýana goýanynda, türk halklary bilen jöhitleriň arasynda ýüzlerce ýyllyk dostlugyň möhüm kesişmeleriniň biri-de Andalusdy.

1492-nji ýylyň 4-nji awgustynda yüz müñlerçe umytsyz sefarad ýahudysy (jöhit) Osmanly topraklaryna gadam basanda, çaksyz merhemet we myhmansöýerlik bilen garşylanypdy.

kitapcy.ru

Andalusyň basyp alynmagy

• **Inkwizisiýa we basybalyjylyk**

Ispanlar milli jebislik we täzeden bileleşmek üçin ünslerini Andalusy basyp almaga gönükdiripdiler.

Syýasy taýdan uly Emewi döwletiniň güýjüne baýrynyň gelen andaluslylar az wagtyň içinde bu güýçden mahrum bolupdylar.

Afrikada muwahidler andaluslylara harby kömek ugradanam bolsa, musulmanlaryň içerki çekişmeleri Andalusyň ispanlaryň garşysynda güýcsüz galmagyna sebäp bolupdyr.

Hristianlaryň başlan basybalyjylykly hereketi 1492-nji ýylda Grenada Beni Ahmer emirliginiň ýykylmagy bilen şowuna bolupdyr.

Mekkari Grenadanyň iň soňky we gahrymanlarça goragyndaky şertleri şeýle suratlandyrýar:

«*Gyş paslynyň gelmegi bilen aňzakly sowuklar we gazaply gar bilen bilen birlikde şäheriň daşaryk girip-çykyşy doly kesildi. Şäherde iýer ýaly zatlar mazaly azaldy. Şonuň üçin bahalar gymmatlady, ýetde-gütdelik ýetjek derejesine ýetdi. Gabaw döwründe duşman galanyň daşyndaky her tarapy, her garyş ýeri basyp alyp, musulmanlara ekin ekip hasyp ýetişdirmäge mümkünçilik goýmandy. Gün geçdigisayý şertler ýaramazlaşýardy. Şol wagt 897-nji hijri ýylynyň başlarydy. Duşman musulmanlary aç-suwsuz goýup, uruşsyz boýun egdirme arzuwyndady. Halkyň köpüsü Büşserat sebitine gaçypdy. Netijede sapar aýy gorende kynçyluk we ýeter-ýetmezçilik iň soňky derejesine ýetipdi».*

(Ismail Yigit – «Syýasy, dini, medeni, sosial yslam taryhy: Andalus. «Gyrnata»-Beni Ahmer döwleti we Demirgazyk Afrika yslam döwletleri»).

Andalus musulmanlary

Bu çöküşlik Ispaniyanyň musulmanlary we jöhit halky üçin ezýetli we hupbatly geçjek günleriň başlanýandygyny aňladýardы.

Bir milliona golaý bigünä jöhit taryhyň gören iň wagşy sudlarynda (inkwizisiýa) sud edilip sürgüne ýollandy, zyndana salyndy, dinini üýygetmäge mejbür edildi ýa-da ölüm jezasyna höküm edildi.

Şol wagt jöhitlere ýoñkelen iň uly aýyplama katolikligi jöhitleşdirme we hristianlary haça çüýlemek adatlarynyň bolandygydy.

Andalusda jöhitler, musulmanlar we hristianlar

Ispaniýada jöhitleriň kökünü köwlemegi maksat edinen Kastiliýanyň korolewası Izabella I äri bilen bile adamzat taryhyna gara tegmil bolup düşen şu permany çykarypdyr:

«*Hudaýyň merhemeti bilen ýurdy, ýagny Kastiliýany, Aragony, Leony, Mursiýany, Maýorkany, Sardiniýany, Grenadany, Nawarany dolandyrýan biz Ferdinand we Izabella...*

Anusimiň (*Marranos*) perýat-pyganlary bize çenli gelip ýetdi. Olaryň käbirleriniň ýakyldımagyny, käbirleriniňem ömürlik tussag edilmegini müwessa bildik... Inkwizisiýanyň işgärleri olaryň şeýtanpisint hereketlerini öwrenip başladylar.

Bular Anusimiň diýenetmezek çemeleşmesi we hristianlygyň talaplaryny berjaý etmegiň esasy jogapkärleriniň jöhitleridigińi bildiler. Jöhitler olara öz ýasaýyş-durmuş şertlerini, hukuk kadalaryny we ynançlaryny öwredişleri ýaly, orazanyň we dini baýramlarynyň esaslaryny-da öwredýärlermiş.

Şonuň üçinem Ispaniýada jöhitler ýaşadygysaýy olaryň (*Anusim*) hakyky manyda diniň talaplaryny berjaý edýän hristian bolup bilmejekleri äşgärdir. Şol sebäpli etmişleriniň jezasy has agyrdygyna garamazdan, biz jöhitleriň patşalygymyzdan çykaryldımagyny makul bildik. Hakykatda biz olara mylakatly çemeleşdik. Diňe sürgün jezasyny bermek bilen çäklendik...

1-nji maýdan başlap, iýul aýynyň ahyryna çenli üç aýyň dowamında jöhitler patşalygymyzyň ýerlerinden çykyp, başga ýurda gitmeli bolarlar. Biziň bu buýrugymyza uýman, bellenen möhletde ýurtdan çykmadyk jöhitler gabat gelinen ýerde öldüriljekdir ýa-da hristianlaşdyryljakdyr...»

(**Nuh Arslantaş «Jöhitler we türkler»**).

kitapcy.ru

Jöhitleriň sürgüni

Jem sultan konflikti we Kıpr ekspansiýasy Osmanlynyň İspaniýada bolup geçýän üýtgeşmelere üns bermegine päsgel berdi.

Osmanly syýasy taýdan goşulmaga ýagdaýy bolmasa-da, ol ýerde bolup geçýän dramatiki wakalara gulagyny dykyp oturmady.

Müñlerçe musliman we jöhit ispan zulmundan gaçyp Osmanly döwletine sygynypdy.

YAHUDİLER VE TÜRKLER

Yahudi Tarihi: Eliyahu Kapsalı'nın (1483-1555)
Seder Eliyahu Zuta İsmi Kroniği Bağlamında Bir İnceleme

NUH ARSLANTAŞ

kitapy.ru.com

kitapcy.ru

Eliýahu Kapsaliniň aýtmagyna görä, Soltan Beýazit Osmanla sygynan jöhitler hakda şu permany çykarypdyr:

«*Türkiýe patyşasy Beýazit ispaniýaly jöhitlere garşı edilen ýamanlygy we olaryň gaçybatalga gözleýändiklerini öwrenip, olara merhemet edip, bütin ýurda jarçylar ýollap, jöhitlere azar bermegi we olary kowmagy gadagan edipdir. Olara hoşamay çemeleşmegi we ýagsylyk etmegi buýrupdyr. Kim göcəgçilere ýamanlyk etse ýa-da olara dynnym ýaly temmi berse, ölüm bilen jezalandyrylar».*

Permanyň orginal nusgasy boýunça elimizde hiç hili subutnama bolmasa-da, jöhitlere garşı haýsydyr bir çendençykmalaryň ýa-

da erbet çemeleşmeleriň taryhy çeşmelerde gabat gelmezligi bosgulraryň döwletiň hemayatyna alyndandygy hakdaky pikiri güýçlendirýär.

Osmanly welaýatyna sygynan jöhitlere we musulmanlara ýurdy taşlap gitmäge rugsat berilenem bolsa, 12 ýasdan kiçi çagalaryny ýanlarynda alyp gitmäge rugsat berilmän, zor bilen hristianlaşdyrylypdyr.

Bu ýagdaý köp adamyň dil ujundan hristian bolan bolup (takiye), Ispaniýada galmagyna sebäp boldy.

Morisko diýilen gizlin musulmanlar topary uzak wagtlap ömrünü dowam etdirenem bolsa, wagtyň geçmegi bilen taryh arenasyndan çekiliplidiler.

Häzir biz Andalusyň bagryndan syzylyp çykan şol deñsiz-taýsyz şygyry dykgatyňza ýetireliň:

«*Mukaddes, soňsuz we üzňüsiz täzelenip duran salamymy, halyflaryň iň gowusynyň belent şahsyna ýollaýaryn.*

Kapyrlara masgaraçylyk lybasyny geýdiren şerefli, belent kişi salam bolsun.

Allanyň täsirini giňelden we her künjekde ýeňiš bilen güýçlendiren kimsä salam bolsun.

Topraklarynyň merkezi Stambul bolan Möwlayá salam. Ol ne ajaýyp şäherdir!

Allanyň soltanlygyny goşunlary we garamagyndaky türkler bilen gurşap alan kişi salam.

Salam Allanyň jümle milletleriň üstündäki hökmürowanlygyny artdyran we mertebesini beýgelden sizlere bolsun.

Kaza we begzada belent danalardan oňa meňzeýänlere salam bolsun.

Dine hormat goýyanlara, takwa bendelere we sagdyn pikirli geňeşdarlara-da salam bolsun.

Andalusyň günbatarynda mysapırçylyk çekmeli bolan gullardan size salam.

Rumlardan emele gelen daşgyn we uç-gyraksyz deñiz olary gurşap aldy.

Uly betbagtçylyga uçran ýesirlerden size salam (Soltanym). Ne uly betbagtçylyk eken-ä ol!

Buýsançly durmuşdan soň çalaran saçlary ýolunan garrylardan size salam.

Öň ýapyk durka kapyrlaryň öñünde zor bilen açylan ýüzlerden size salam.

Zor bilen poplaryň düşegine salynan ar-namysly ýaş gyzlarymyzdan size salam.

Zor bilen doňuz et we haram, porsan etler iýdirilen garrylardan size salam.

Biziň hemmämiz siziň basyp giden yzyňyzy öpüp, hemiše gowulygyňyz üçin doga edýärис.

Alla güýjüñizi we ömrüñizi dowamat-dowam kylsyn, sizi her dürli şumluklardan we kynçylyklardan gorasyn.

Duşmanlaryňza garşy üstünligiňizi, ýeňisiňizi artdyrsyn. Alla sizi özuniň razy bolan, söýyän ýerine oturtsyn.

Eý jenabymyz, başymyza inen bela-beterler, betbagtçylyk we zelel-zyýanlar zerarly size şikaýat etmeli bolduk.

Hyýanata uçradyk, hristianlaşdyryldyk, dinimiz üýtgedildi.

Ezýete sezewar bolduk, her dürli erbetlikleri bize rowa görüldi.

Pygamberimiz Muhammediň (s.a.w) dinini gorap, hristian zibillerine garşy çynymyz bilen göreşdik.

Jihat edenimizde uly kynçylyklara uçradyk: ölüm, ýesirlik, soňra açlyk, gahatçylyk.

Gaýry dinliler çar tarapdan kowcum-kowcum bolup üstümize çozdular.

Atlary we ýaraglary bilen süri-süri bolup misli çekirtgeler mysaly üstümizi basylar.

Muňa garamazdan uzak wagtlap olaryň garşysyna durduk. Olardan kän adamy öldürdik.

Olaryň atlary sagat geçdigisaýy köpeldi, biziň atlarymyz bolsa azaldy.

Ejiz düşenimizde ýerlerimize ýerleşdiler. Biri-biriniň yzyndan şäherlerimizi ele saldylar.

Şäherleriň guş uçsa geçmeýän diwarlaryny weýran edip taşlan uly-uly toplar bilen geldiler.

Gabaw döwründe birnäge günläp we aýlap azmlylyk we aýgytlylyk bilen çozdualr.

Atylarymyz we pyýadalarymyz ýok bolanda, bizi halas etmäge gardaşlarymyzdan gelen bolmady.

Azygymyz azalyp, ýagdaýymyz ýaramazlaşyp ugransoň, bize bihaýalyk bilen etjek zatlaryndan gorkup, bialaç boýun egdik. Oglan we gyz çagalarymyz ýesir alynar ýa-da erbet ýagdaýda öldüriler gorkusy bilen boýun egdik.

Owaldan bu ýerlerdäki ylalaşykly ýaşan musulmanlar ýaly ýaşamak üçin (boýun egmeli bolduk).

Namazlarymyzda we azanlarymyzda azat goýuljak we şerigatyň beýleki emirlerinden hiç birini taşlamajak bolup boýun egdik. Bizden deñizi geçip, garşy kenara (Afrika) gitmek islänleriň mal-garalaryny-da alyp, howpsuz ýagdaýda gidip bilmekleri üçin.

Bulardan has beter köp şertlerem bardy. Sany elli bäse ýetýärdi.

Olaryň patyşalary we kethudalary bize şeýle diýipdi: «Goýan şertleriňize doly, hatda artygy bilen eýeriler».

Bize ylalaşygy we ähtnamany öz içine alýan resminamalary görkezdiler we «Ine, su meniň size kepilligimdir we borçnamamadyr» diýipdi.

Has öňler «hic hili basyş bolmazdan ýasaýsyňyz ýaly mallarynyzy we öýleriňizi gorap bilersiňiz» diýipdi.

Emma bizi gorajakdyklary hakdaky şertnama uýanymyzda, beren sözlerinde durman, ylalaşyga hyýanat edendikleri ýuze çykdy.

Gözümüzü boýap baglaşan ylalaşyklara uýulmady. Bize basyş we güýç ulanyp, islemesek-de, hristianlaşdyrdy.

Elimizdäki ähli kitaby ýakdy we olary zir-zibile atdy.

Din kitaplarymyzy ýaňsylap we dil ýetirip oda atdylar.

Ýeke musulmana ne kitap, ne-de ýekelikde okar ýaly Gurhan goýmadylar.

Agzyny bekleyän we namaz okaýan islendik kişini oda atdylar.

Bizden buthanalaryna gitmeýän adamlary pop aýylganç görnüşde jezalandyrýardy.

Ýençýärdi, malyny alýardy, perişan halda zyndana salýardy.

Remezanda gözümiziň alnynda zol iýip-içip orazalarymyzy bozýarlar.

Pygamberimize sögünmegi, ýagşy we ýaman günlerimizde onuň adyny tutmazlygy buýurdylar.

Bizden bir toparyny pygamberimiziň adyny ýat edip durka

*bildiler we olara aýylganç görünüşde ezýet çekdirdiler.
Häkimleri we kazylary ýenjip, jerime töledip, tussag edip we
mertebelerini basgylap jezalandyrdułar.*

*Ölen bir bendäniň ýanynda öz dinlerini oña öwredip biljek din
adamy bolmasa, ol hilegarlik bilen jaýlanmaýar.*

*Ölüp ýatan eşegiň maslygy ýa-da başga bir haywan ýaly zibile
ýa-da başga hapa ýerlere zyñýardylar.*

*Mundan başga-da birgiden gabahatlyklary we zannyýamanlyk bilen
eden işleri bar.*

*Bizden soraman-etmän, razylygymyz alynman atlarymyz
üýtgedildi.*

*Muhammediň dininiň ýerine adamzadyň iň biderek rum itleriniň
dininiň goýulmagy nähili erbet.*

*Jahyl, gödek, arap däl adamlaryň atlary bilen atlarymyz
üýtgedilende nähili erbet bolýar eken.*

*Her gün irden popyň ýanyna gidýän ogul-gyzlarymyzyň ýagdaýy
nähili gynançly.*

*Olarak küpür, buta çokunmak, ýalan-ýaşryk öwredip, hristianlary
hiç bir hile bilejn aldamaýarlar.*

*Arassa we tämiz ýerdigine garamazdan kapyrlaryň zibilhanalary
bolmak üçin diwarlar bilen gurşalan metjitlerimize haýp.*

Azan ýerine jaňlar asylan minaralara haýp.

*Küpür bilen hüýt-gara bolan şu şäherlere we ajaýyplyklara
haýp.*

*Haça çokunýanlaryň galasyna öwrüldiler, çozuş bolanda diňe
özleri goranar ýaly etdiler.*

*Bizi gul etdiler, ne öweztölegi töláp yzyna alyp boljak ýesir
bolduk, ne-de kelemeýi-şahadat getiryän musulman.*

*Başymyza inenleri gören bolsadyňyz, gözüñizden ýaşlar paýrap
akardy.*

*Waý biziň halymyza we başymyza inenlere, bela-beterlere,
beybagtçylyga we zary-zelillige.*

*Eý mertebesi belent hojaýyn, Rebbimiz Allanyň saýlama guly we
ýaradanlarynyň iň haýyrlysy Hezreti Muhammediň adyndan senden
kömek soraýarys.*

*Hezreti Muhammediň neberesinden gelýänleriň we sahanalaryň
adyndan... Olar ne ajap sahabalardyr.*

Pygamberimiziň agasy Apbasyň we onuň ak saçynyň adyndan, ol ne ajap aklykdyr.

Allany tanaýan, bilyän salyh bendeleriň, keramatly saýlama welileriň adyndan.

Bize we başymza inenlere göz aýlarsyňyz diýip umyt edýärис.

Şeydip Arşyň Hudaýy bize merhemet nazaryny aýlar.

Sözüňiz diňlener, emriňize uýular, her aýdan sözüňiz doly ýerine ýetiriler.

Hristianlyk barada aýdanda bolsa, onuň düýbi siziň golastyňzdaky ýerlerdesir. Sol ýerlerden başga ýerlere ýaýrandyr.

Şeýle bolansoň, Allanyň hatyrasyna, eý jenabymyz, bizi beýikligiňiz bilen goraň. Ýa bize maslahat beriň, ýa-da bu ýagdaýa nägilelik bildiriň.

Çünki siz belent, at-abraýly we rüstemsiňiz. Allaha ybadat edýänleri islendik erbetlikden goramaga güýjüňiz bar.

Rimde oturan papadan soraň. Bizi gorag astyna alandan soň nämüçin hyýanat etdiler?

Hiç hili etmişimiz, eden ezýetimiz ýogam bolsa, nämüçin bize ýamanlyk edýärler?

Bizden ýeňilen dindeşleri dinimiziň goragy we ähdine wepaly hökümdarlarymyzyň hemayaty astynda ýaşap geldiler.

Olary zor bilen dinlerindenem, ýurtlaryndanam çykarmadyk, hyýanatam etmedik, mertebelerini-de basylamadyk.

Söz berip sözünden dänen adam barada aýdanda bolsa, onuň bu bolşy ähli dini ynançlarda-da gadagan edilen zat.

Ýagdaý patyşalar üçin hasam şeýle. Bu boluş hemme ýerde bikanun bolup, hapa we masgaraçylykly ýagdaýdyr.

Hatyňyz olara baryp gowuşdy, emma şu güne çenli ýeke sözüne-de aldyryş etmediler.

Gaytam tersine, bize garşı duşmançylyklaryny we ganymlyklaryny artdyrdylar, her hili ýamanlyklary etmekde ýetjek derejelerine ýetdiler.

Müsürden gelen topar olar bilen bilen duşuşdy, bulara ýamanlyk edilmedi, at-abraýlary-da peseldilmedi.

Emma olara biziň adymyzdan gürläp, biziň hristianlygy özümüz isläp, basyş edilmezden kabul edendigimizi aýtdylar.

Özlerine boýun egen mürtedleri getirdiler. Alladan ant bolsun, biz bu şayatlygy kabul edemzok.

Biz hakda uly-uly ýalan-ýaşryk gepleri aýtdylar.

Emma ölüm we oda ýakylma gorkusy bizi dinimizi üýtgetmäge mejbür etdi, özümüz islemezden olaryň gürleyşi ýaly gürlemeli bolýarys.

Biz şindizem Resuallanyň dinine uýýarys. Elmydama Allany bir saýýarys.

Alladan ant bolsun, biz dinimiziň üýtgedilmegi bilenem, üç hudawy ruh hakda aýdylýanlar bilenem ylalaşamzok.

Dinlerini erbetlige we ezýete uçramazdan kabul edendigimizi aýdýan bolsalar, Wahranyň ýasaýşylaryna näme bolandygyny sora, olary gahar-gazap bilen, masgaralamak bilen nähili ýesir alyp öldürdiler?

Belefikäniň başyna nämeleriň gelendigini sora, uly betbagtçylykdan soñ gylyç bilen kerçeldiler.

Munýafe barada aýdanda bolsa, halky gylyçdan geçirildi. Busra halkyny-da şeýtdiler.

Endereşiň halky-da metjitlerinde ýakyldy. Hemmesi gara kömür boldy.

Eý jenabymyz, ine, size şikaýat edýärис. Bu başymyza gelenleriň barsy hemise ýeke-ýalñyz galanlygymyzdan bolýar.

Käsgä, ylalaşygy bozmazdan öñ söz berişleri ýaly dinimiz we namazymyz bir biziň bilen galsady-da.

Ýa-da hemmämiziň mallarymyzy alyp söýyänlerimizij ýurdy bolan Demirgazyk Afrika gitmegimize idin bersinler.

Ýollarmagymyz başga bir dini ynançda küpür içinde güýçli bolup galanymyzdan has gowudyr.

Belent huzuryñzdan dileğimiz şudur. Siziň huzuryñzdə ähli mätäçliklerimiz, kösençliklerimiz giderilsin.

Ýene dileğimiz zelil we şum ýagdaýymys sebäpli başymyza inen zatlara we musybatlary soñlandyrmagyñyzdyr.

Hudaýa münde bir şükür, siz hökümdarlarymyzyň iň gowusysyñyz. Abraýyñyz ähli abraýlaryň, at-owazalaryň üstündedir.

Rebbimizden sagadat we nygmat içre beýik ynsan we soltan bolup uzak ýaşamagyñzy arzuw edýärис.

Ýurduňza parahatçylyk, duşmanlara garşıy ýeňiş, uly baýlyk we

güýçli leşger arzuw edýärис.

Allanyň salamy we rahmeti hemise siziň üstüñizde bolsun.

(Professor Azmi Ýüksel «Býuletten arhiwi»).

Bu setirler şol sebitde ýaşan musulmanlaryň we jöhitleriň başdan geçiren horluklaryny beýan edýän janly fakttdyr. Belki-de, bu süteme musulmanlar bilen bile duçar bolan jöhitleriň nesilleri şu günkü gün edýän wagşyýanalyklaryndan az-owlak utansalar gerek.

Mehmet MAZLUM ÇELIK.

Sişenbe, 07.11.2023 ý. Taryhy makalalar